

utveckla hela landet

stämprogram

Partistämman 2015

Utveckla hela landet

Jobb är grunden för utveckling i hela landet

I vårt Sverige ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar oavsett var i landet man bor. Grunden till utveckling i hela landet är goda villkor för de små och medelstora företagen som skapar jobb. En välfungerande infrastruktur och fler bostäder behövs i såväl mindre som större städer, orter och byar. Utan möjlighet till arbetspendling och godstransporter stannar jobbmotorn i Sverige.

Oavsett var man bor – på landsbygden, i mindre orter, i städernas förorter eller innerstaden – ska man ha likvärdiga möjligheter att bosätta sig, arbeta och driva företag. Likvärdiga möjligheter innebär en bra skola, tillgång till mobiltelefoni och bredband, drivmedel, livsmedel, offentlig service, kommunikationer, kultur och natur. Likvärdiga möjligheter i hela landet innebär inte per automatik likformighet. Samma utmaning kan lösas på olika sätt i olika delar av landet. Politiken behöver därför utformas efter att förutsättningarna och utmaningarna ser olika ut i olika delar av landet. En närodlad politik, där beslut fattas så nära människor som möjligt, möjliggör en sådan utveckling.

Den gröna staden och den moderna landsbygden

I en modern ekonomi måste man kunna röra sig mellan olika miljöer och situationer. I Centerpartiets Sverige behöver hela landet bidra och det ingen konflikt mellan stad och landsbygd.

Mångfalden av karriärmöjligheter, kultur, livsstil och kreativa möten gör staden till en attraktiv och produktiv plats. I mötet mellan kulturer och människor skapas förutsättning för nya innovationer, tjänster och företag som bidrar till en tillväxt som är värdefull för hela Sverige. Därför måste staden få vara en plats där människors initiativ inte begränsas av byråkrati och krångel, där nationella regelverk tar hänsyn till stadens särskilda förutsättningar för att kunna växa och där möten och företagsamhet kan skapa utveckling och attraktivitet. Vi vill att Sveriges städer ska vara föregångsexempel på klimateffektiva städer utan klimatpåverkan med ren luft, rent vatten och god tillgång till grönområden. Att bygga högt och tätt med bra kollektivtrafik och cykelbanor gör att den gröna stadens klimat- och miljöpåverkan minskar och att människor kan resa snabbare och enklare. Det är viktigt för miljön, människors hälsa och för företagens tillväxt. Den gröna och hållbara staden är viktig i Centerpartiets Sverige.

Landsbygden har mycket att erbjuda, mycket tack vare dess råvaror, men också potentialen i modern och välfungerande kommunikationsteknik med snabbt bredband och mobiltelefoni. En välfungerande infrastruktur med tillgång till vägar och järnvägar är också avgörande för att möjliggöra arbetspendling och godstransporter. Landsbygden kan erbjuda lägre levnadsomkostnader, en attraktiv boendemiljö och närhet till naturen. Den tekniska utvecklingen har också medfört att utbudet av produkter och tjänster och möjligheten att starta och driva företag är större på den svenska landsbygden än någonsin tidigare, men den tekniska utvecklingen måste fortsätta. Människor på den svenska landsbygden är ofta föregångare när det gäller att testa nya kreativa idéer för sin hembygds utveckling. Det är viktigt att ta tillvara på det entreprenörskap, den kreativitet och den innovationskraft som finns på landsbygden, med dess olika möjligheter och utmaningar.

För att ta tillvara och bygga ett hållbart samhälle står både stad och land inför flera och likartade utmaningar.

Det krävs att politiken kan skapa förutsättningar och frihet för människor att driva företag, jobba, bygga bostäder, ha tillgång till natur och mat av hög kvalitet. För att bryta utanförskap och skapa samma möjligheter för alla i hela landet krävs en politik för självbestämmande, ett starkt civilsamhälle och bra företagsklimat. De bästa besluten i såväl stad som landsbygd fattas av människor som bor och verkar där. I detta program presenterar vi våra förslag för att stärka människors makt över sin vardag och stärka det lokala inflytandet, satsningar på klimatsmart infrastruktur, bredband och kollektivtrafik, reformer för byggande, konkurrenskraftiga gröna näringar, och offentlig service i hela landet.

Tillgänglighet och kommunikationer minskar avstånden och miljöpåverkan

En välfungerande infrastruktur i hela landet är en förutsättning för jobbskapande, för att kunna bosätta sig i hela landet, och enkelt kunna resa mellan bostad och arbete, för näringslivets godstransporter och för att ta del av kultur och sociala sammanhang. Sverige måste bygga fler starka arbetsmarknadsregioner där städer, samhällen och byar knyts samman genom ökad rörlighet. IT och bredband möjliggör vid sidan av traditionell transportinfrastruktur möten och utbyten som leder till samhällsutveckling.

På många ställen i landet är bilen en nödvändig förutsättning för att kunna bo och arbeta. En omställning med mer förnybart och mindre fossilt i transportsektorn är centralt för att nå våra miljömål. För Centerpartiet är det inte bilen som är det stora miljöproblemet, utan de fossila drivmedlen som fortfarande i hög utsträckning driver bilen. Det är därför viktigt att dessa fossila drivmedel fasas ut och ersätts med såväl effektivisering, som elektrifiering och hållbara biodrivmedel. Vi tror att ett ökat resande kan förenas med en minskad miljöpåverkan.

Centerpartiet vill att kollektivtrafiken byggs ut i hela landet. Förbättrad kollektivtrafik minskar avståndet mellan ytterstadsområden och villaområden, mellan centrum och arbetsplatser, mellan tätort och landsbygd. Kollektivtrafikens största utmaning är att få ännu fler att resa kollektivt och vara ett mer attraktivt alternativ än bilen. Punktlighet, framkomlighet och tillgänglighet är avgörande för kollektivtrafikens attraktivitet. Vi vill också öka investeringarna i järnväg, inte minst i norra Sverige. Därtill bör Sverige knytas ihop med snabbtåg mellan Stockholm och Göteborg samt mellan Stockholm och Malmö. Många platser är, och kommer fortsatt vara, beroende av bra vägar. Ingen transportinfrastruktur kan uppnå samma finmaskighet som vägnätet. Därför är också investeringar i vägnätet nödvändiga.

Staten, kommunerna och regionerna måste samfinansiera och samplanera bostadsbyggande, kollektivtrafik och andra gröna transportlösningar. Infrastrukturinvesteringar behöver också ett ökat inslag av offentlig-privat-samverkan (OPS). När OPS används är det viktigt att ställa rätt krav på entreprenören så att sådana projekt verkligen minskar kostnaderna, stärker effektiviteten och ökar tillgången på kapital. Det krävs också enklare och tydligare lagar och regler för att skapa möjligheter att samfinansiera utbyggd kollektivtrafik med privata aktörer. Genom integrerad planering och samfinansiering frigörs stora resurser och ytor för investeringar i kollektivtrafik, laddstolpar, grönytor, säkra cykelparkeringar och cykelbanor.

Renare luft och bättre miljö

Vi vill se tuffare krav nationellt när det gäller klimat och miljö. Höga och långsiktiga målsättningar är det bästa sättet att pressa marknaden till att skapa bättre lösningar. Genom konkurrens och tuffa krav driver vi miljö- och klimatarbetet framåt och kan stärka incitamenten för att investera i energieffektivisering av byggnader, miljöbilar och gröna mobilitetslösningar.

Cykeln tar mindre plats än bilen och genererar inga utsläpp samtidigt som cykling är bra för folkhälsan. Därför vill vi öka framkomligheten med cykel genom att bygga fler lokala och regionala cykelbanor och så kallade cykelmotorvägar och minska barriäreffekter från korsande spår och vägar. Centerpartiet anser att cykling ska ha en given plats som ett eget transportslag i infrastrukturplanering. I trafikplaneringen ska cyklisterna och gångtrafikanterna ges en säkrare plats genom exempelvis cykelfartsgator, säkra korsningar och att parkeringsplatser längs gator omvandlas till cykelfält.

Stärk möjligheten för kommunala och regionala klimatåtgärder

Land-, sjö- och lufttransporter är en förutsättning för det moderna välfärdssamhället. För Centerpartiet är det viktigt att människor ska kunna bo, arbeta och driva företag i alla delar av vårt land. Goda kommunikationer underlättar människors vardag och skapar förutsättningar för hållbar tillväxt i hela Sverige. Transporter kan dock ha negativ påverkan på miljön, till exempel försämrar luftkvaliteten i många tätorter och städer genom utsläpp av föroreningar och partiklar från avgaser och dubbdäck. Idag finns många föråldrade regler som hindrar lokala och regionala initiativ. Centerpartiet vill se ett paket med regelförenklingar på kommunal och regional nivå för att främja miljövänliga, tysta transportalternativ med låga halter av partikelutsläpp där de mest miljövänliga transportalternativen gynnas. Till exempel vill vi att det ska vara möjligt att ställa krav på varutransporter i tätort. Fordon som släpper ut mindre partiklar och andra förorenande ämnen och som kör tystare bör få bättre förutsättningar att köra under längre tid på dygnet. På de gator som är mest förorenade ska det vara möjligt att lokalt bestämma att enbart fordon som uppfyller krav om viss klimatprestanda, bullernivå och partikelutsläpp får köra, eller införa avgifter för dubbdäck. På samma sätt kan man, på de ställen där man vill, besluta att fordon som uppfyller dessa krav ska få möjlighet att köra i bussfil. Trängselavgifter ska också vara möjligt att införa kommunalt för att minska trafikbelastningen och utsläpp av luftföroreningar. Intäkterna som man får bör då gå tillbaka till investeringar på orten.

Enligt kommunallagen får en kommun inte favorisera miljöbilsägare med gratis miljöbilspareringar. Centerpartiet vill förändra lagstiftningen så det blir möjligt för kommuner att tillhandahålla gratis parkering för miljöbil, eller särskilda parkeringsplatser för bilpooler eller elbilar. Vid byggnation av nya bostäder finns idag en norm på hur många parkeringsplatser för bilar som ska tillhandahållas. I tätorter och städer kan detta bli extremt kostsamt, upp emot en halv miljon kronor per p-plats, på grund av högt markvärde. Samtidigt förändras behovet av parkeringsplatser i takt med att cykelinfrastruktur, bilpooler och kollektivtrafikförsörjning byggs ut. Centerpartiet vill att kommuner i högre utsträckning väljer att satsa på utbyggnad av gröna mobilitetslösningar, till exempel cykelinfrastruktur eller medfinansiering av kollektivtrafik istället för att fördyra byggnadsprocesser genom att tillhandahålla många bilparkeringsplatser.

Förmånsbilarna står för nästan 20 procent av alla nybilsförsäljningar per år. Andrahandsmarknaden för förmånsbilarna är stor. För att ytterligare driva på omställningen och engagera såväl företag som privatpersoner för att få ut fler miljöbilar på vägarna krävs långsiktiga spelregler. Nedsättningar av förmånsvärdet bör riktas till de mest klimateffektiva bilarna. Det är ett bra verktyg för att styra över till en mer hållbar och på sikt fossiloberoende fordonsflotta. Dagens system för nedsatt förmånsvärde är stelbent och kortsiktigt. Nuvarande regler gäller bara till och med 2016 vilket skapar osäkerhet för dem som är i begrepp att investera i nya bilar. Vi anser att förmånsbeskattningen precis som fordonsbeskattning bör utgå från faktisk klimatpåverkan istället för teknikvalet. Det skulle gynna de bilar som ger upphov till mest klimatnytta. I väntan på att ett sådant system utreds så är det dock viktigt att man förlänger det befintliga systemet med nedsättning för el- och laddhybrider och gasbilar,

vilket stimulerar en ökad försäljning av supermiljöbilar och en ökad efterfrågan på biogas.

En digital allemansrätt

Globalisering och digitalisering för människor i världen närmare varandra och den digitala infrastrukturen är nödvändig för att det ska gå att arbeta och bo i hela landet. En fungerande informationsteknologi i form av tillgänglig bredbandsuppkoppling med hög kapacitet i hela vårt land innebär enorma möjligheter för nya mötesplatser, kunskap, frihet och utveckling. Centerpartiet har i Alliansregeringen stärkt investeringarna i bredbandsutbyggnad och öppnat för mer mobiltelefoni, inte minst i glesbygden. Centerpartiet har sett till att 3,25 miljarder kronor kommer att satsas på bredband till landsbygden under de kommande sju åren. Vi har öppnat för den allra modernaste och snabbaste mobiltelefonin, 4G, på landsbygden och tagit fram en bredbandsstrategi och inrättat ett bredbandsforum tillsammans med operatörerna. För att få så stor utväxling som möjligt för pengarna till bredband inom landsbygdsprogrammet vill vi även införa regionala bredbandskoordinatorer.

Digitalisering på lika villkor, oavsett var man bor, skapar radikalt nya möjligheter och möjliggör en ökad decentralisering. Alla ska kunna vara en del av det digitala samhället och Centerpartiet vill därför se en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet. Sveriges nuvarande mål är att 90 procent av alla hushåll och företag kunna få så snabbt bredband senast år 2020. Centerpartiets långsiktiga målsättning är att alla hushåll i hela landet ska ha tillgång till bredband.

Precis som för elleverantörer är det viktigt att marknadsaktörer inom bredband och telefoni tar sitt fulla ansvar vid avbrott och störningar. För att få bukt med avbrottsproblem avseende telefoni och bredbandstjänster är det viktigt att arbeta med problemet från flera håll. Det är dels viktigt att kapaciteten stärks för att förhindra störningar. Det är också viktigt att operatörerna tar ett större ansvar. För att säkerställa en hög leverans kvalitet anser Centerpartiet att marknadsaktörer inom mobil bredband och telefoni får ett större ansvar genom att i lagstiftning införa en avbrottsersättning för kommunikationsoperatörer inom bredband och mobiltelefoni.

Att frigöra bandbredd i etern som tidigare använts till marksänd digital-TV till förmån för mobila telefonitjänster är en viktig åtgärd för att förbättra täckningen. Beslutet om att frigöra 700-bandet kommer med rätt ställda täckningskrav att leda till en förbättrad täckning och färre vita fläckar på täckningskartan. En god mobiltäckning i hela landet är en mycket viktig fråga för Centerpartiet.

Hälsa och sjukvård, liksom utbildning, kan i större utsträckning kompletteras med digitala funktioner. Detta gäller såväl högskoleutbildningar som grundskoleutbildningar. Inom vården finns det flera framgångsrika exempel på digitala vårdtjänster, ett exempel är e-hemtjänst. Mer om e-hälsa beskrivs i stämmoprogrammet "En välfärd i hela landet". Nya tekniska lösningar inom välfärden kan skapa en tryggare och säkrare vård och omsorg för patienten samt en mer hållbar arbetsmiljö för personal. Ett fördjupat och utvecklat delat ansvar mellan stat, landsting, kommun och näringsliv bör initieras. Nationella strategier och åtgärdsplaner för utveckling av såväl digital utbildning som e-hälsa i landet bör skapas och vidareutvecklas. Det kommer hela landet till del, inte minst de med långa avstånd till dessa grundläggande samhällsfunktioner.

Moderna regelverk och stärkt lokalt inflytande skapar nya möjligheter

Regelkrångel och byråkrati leder till att lusten och möjligheterna att utveckla de platser där man lever och verkar begränsas. Därför är en viktig uppgift för politiken att

säkerställa att regelverk är enkla, förutsägbara och processer och beslut är effektiva och tydliga. Att minimera regler och byråkrati ska vara en ledstjärna i politiska beslut på alla nivåer, och i alla myndigheters arbete.

Bygg mer för bostäder och företag

Att öka bostadsbyggandet är en utmaning för såväl stora städer som för mindre orter. I många delar av landet återstår problematiken med byggklar mark men som inte bebyggs. För att minska kostnaderna och snabba på byggprocessen för byggnationer, behövs fortsatta nationella regelförenklingar och överklagandeprocesserna behöver ske inom en rimlig tid. Det behöver tydligare definieras vem som har rätt att överklaga detaljplaner.

I stora delar av landet finns det områden som inte är detaljplanelagda. Här finns förutsättningar att införa andra regler än de som gäller i tätorter som gör det enklare och snabbare att bygga. Det är en frihetsreform som underlättar byggandet på landsbygden. Ett regelförenklingspaket för dessa så kallade utomplansbestämmelser bör utredas och genomföras. Generella insatser för att korta ner Länsstyrelsens handläggningstider behövs.

Besöksnäringen är viktig och skapar jobb både i städer och på landsbygden. Åtgärder som kan gynna tillväxt för besöksnäringen, så som kostnadsminskningar samt lägre kostnader för att starta företag och anställa är därför av hög prioritet för Centerpartiet. Vi vill att gårdsförsäljning av öl och vin tillåts i Sverige, vilket skulle ge en växande bransch möjligheter att utvecklas ännu mer. Vi vill också att företagslokaler på landsbygd ska undantas från kravet på bygglov vid uppförande av till exempel gårdsbutiker och lokaler för Bed and Breakfast. Redan idag är kravet på bygglov slopat vid uppförande av byggnader kopplade till landsbygdsföretagande (lantbruksverksamhet), men då många gårdar diversifierar sin verksamhet till flera grenar så bör detta undantag utökas även till andra näringsverksamheter knutna till landsbygden.

Stärk det lokala inflytandet

Det är viktigt att kommuner och regioner har möjlighet att skapa attraktivitet utifrån sina specifika förutsättningar och att lagstiftning och byråkrati inte sätter hinder för detta. Många kommuner vittnar idag om att möjligheterna begränsas på grund av ett stelbent strandskydd. Att värna viktiga strandmiljöer, allemansrätten och människors tillgång till naturen är för oss i Centerpartiet en självklarhet, men det måste också finnas en avvägning mellan bevarande och utveckling. Därför vill Centerpartiet se ett decentraliserat och närodlat strandskydd som ger kommunen större inflytande att bestämma över vilka strandområden som ska bevaras och vilka som kan bebyggas. Behov av bostäder, utveckling, jobb och verksamheter måste ges en större roll i bedömningar av begränsningar i strandskyddet. Det ska vara möjligt att bygga och bedriva verksamhet även strandnära, och möjliggöra fler områden att pekats ut som så kallade LIS-områden, landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Centerpartiet vill ta bort Länsstyrelsens överprövningsmöjlighet vad gäller kommunala bygglov inom redan fastställda LIS-områden och utöka möjligheten att skapa LIS-områden till fler områden.

Riksintressen är viktiga för att skydda vissa gemensamma värden men är på många håll i landet också en försvårande faktor när det gäller utveckling. Mer än halva Sveriges yta täcks idag av ett eller flera riksintressen. Utpekanden av riksintressen bör ske i bättre dialog med berörda kommuner och regioner.

Svenska städer tillhör de mest konkurrenskraftiga, innovativa och miljövänliga i världen. Centerpartiet vill befästa och förstärka de svenska städernas roll som såväl ekonomiska som miljömässiga föredömen. För att göra detta måste investeringar i såväl infrastruktur

som byggande öka. Då krävs omfattande regelförenklingar vad gäller byggregler och en friare hyressättning. Förtätning av städer sparar transporter, minskar bilberoende och skyddar värdefulla grönområden och jordbruksmark. Det är viktigt att bibehålla städernas karaktär samtidigt som vi bygger på höjden i områden där det är möjligt. Förtätning är lika angeläget i glesa förorter som i storstadsområden.

Genom att bygga på höjden och förtäta områden ges utrymme för fler bostäder samtidigt som stadens puls förenas med gröna och rofyllda miljöer. Vi vill minska barriäreffekter från vägar och järnvägar, därför bör sådana barriärer överdäckas där det är möjligt. På så sätt kan även mark för bostadsbyggande göras tillgänglig och framkomligheten öka.

Ägande, ansvar och befogenheter går hand i hand. Det man äger förvaltar och vårdar man också. För Centerpartiet är äganderätten en grundmurad rättighet och en vägledande princip. Därför anser vi att den svenska skogen även fortsatt bör vårdas och brukas enligt principen "frihet under ansvar". Tvingande avsättning av skogsmark som begränsar äganderätten bör inte vara tillåtet i de fall då ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället. Vi anser också att markintrång ska minimeras. Intrång i landskapet som kräver mark bör därför ske med marksnål teknik där det är möjligt och kostnadseffektivt. Detta gäller till exempel vid byggande av samhällsinfrastruktur och luftburna ledningar. Centerpartiet vill påskynda omställningen till det klimatneutrala samhället och anser att det är viktigt att Sverige tydligt profilerar sig som ett föregångsland när det gäller utveckling och användning av förnybar energi. Ett viktigt steg på vägen är att tydligt ta avstånd från utvinning av fossil energi i vårt land. Centerpartiet vill införa ett nationellt förbud mot uranbrytning.

Världens grönaste städer och modernaste landsbygd i samspel

Den gröna kolatomen, som finns i våra naturresurser på åkern och i skogen, utgör en oumbärlig byggsten i framtidens hållbara samhälle. Det är viktigt att de rikedomar som finns i naturen också bidrar till att utveckla de samhällen och verksamheter som finns där naturresurserna finns. Detta för att vi ska kunna skapa ett hållbart samhälle i alla dess delar. Med den gröna kolatomen som bas kan vi producera livsmedel, drivmedel, kemikalier, tyg och byggmaterial från förnybara resurser. Det skapar nya affärsmöjligheter för de gröna näringarna och landsbygdens företag samtidigt som det minskar belastningen på klimat och miljö. Det skapar jobb och tillväxt bland landsbygdens företag och de industrier och tjänstesektorer i hela landet som ska förädla och förmedla dessa råvaror och produkter, och för export av miljöteknik och kunskap. Många delar av de gröna näringarna står dock inför akuta utmaningar. Det gäller inte minst bönderna, som måste ges större möjlighet att vara konkurrenskraftiga genom sänkta kostnader och enklare regler. Det akuta läget för Sveriges bönder kräver olika typer av åtgärder. Dels åtgärder som ger direkt effekt för och dels fortsatta långsiktiga åtgärder för en starkt konkurrenskraft för det svenska lantbruket.

Tillsammans är jorden och skogen Sveriges gröna guld och dess produkter leder till klimat- och miljönytta i hela världen. Därför måste landsbygden ha rätt verktyg för att bedriva ett modernt jord- och skogsbruk. För att ta ett samlat grepp kring de affärsmöjligheter som en övergång till ett biobaserat samhälle ger menar Centerpartiet att en nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi ska tas fram. Vi vill skapa förutsättningar för grön kemi med kemiska produkter och processer som minskar eller helt eliminerar användandet eller bildandet av farliga ämnen, och fasa ut giftiga kemikalier. Vi vill öka och industrialisera träbyggandet och stimulera vidareförädling av träproduktion i Sverige. Primärproduktionen, som uppfödning av djur och odling av spannmål och andra grödor är viktiga delar av de gröna näringarna som bidrar till ett starkt näringsliv och att hela landet kan leva och utvecklas.

Gröna och blå näringar som bidrar till biologisk mångfald

Grunden för hållbar tillväxt är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart företagande. I omställningen från ändliga till förnybara resurser utgör de gröna näringarna en strategiskt viktig resurs. Efterfrågan på det som landsbygden kan producera är stor; råvara och förnybar energi från skogen, bra mat från åkern och betesmarken, upplevelser nära djur och natur. Konkurrenskraftiga gröna näringar med betande djur håller våra landskap öppna och bidrar till ökad biologisk mångfald. De gröna näringarna utgör grunden för landsbygdens utveckling och deras utveckling och potential till stärkt konkurrenskraft är viktigt för Centerpartiet.

Yrkesfisket är en viktig del i den svenska livsmedelsproduktionen och vi måste säkerställa att fisket är hållbart. Det svenska yrkesfisket är en del av EU:s gemensamma fiskeripolitik som syftar till att stärka hav i balans. Insjöfisket har dessutom positiva effekter inom turismnäringen. Vi vill ha en fiskepolitik som är långsiktigt hållbar och som både bevarar och utvecklar fiskerinäringen.

En livsmedelsstrategi för ökad konkurrenskraft

Som en del i övergången till en biobaserad ekonomi vill vi se en svensk livsmedelsstrategi som skapar bättre förutsättningar för lönsamma och konkurrenskraftiga företag som producerar och levererar hållbara livsmedel. En livsmedelsstrategi bör även syfta till att utveckla möjligheterna att handla lokalproducerat och möjligheten att ställa krav på inköp av livsmedel. Livsmedelsproduktionen bidrar till arbetstillfällena och utgör en möjlighet för ökad export och att stärka bilden av Sverige som kvalitativ livsmedelsnation, Matlandet Sverige.

Lantbruket ska i första hand producera, inte bevara. Förutsättningarna för att öka livsmedelsproduktionen i Sverige är goda. Ur många aspekter har vi bättre miljöhänsyn och högre djurvälstånd än andra länder. Vi har lägst antibiotikaanvändning i EU och vi har friska djur. Betande djur främjar den biologiska mångfalden och det kallare klimatet i vår del av Europa bidrar till att vi kan använda mindre bekämpningsmedel än andra länder som i högre omfattning drabbas av skadedjur.

Kopplingen mellan stad och land är viktig när det gäller hållbar matproduktion. Hållbar matproduktion är både en förutsättning för sund och säker mat och för utvecklingen av företag på landsbygden. Den privata och offentliga konsumentens val av livsmedel påverkar antibiotikaanvändning, miljö- och klimathänsyn och djurskydd i producentled. Att använda sin konsumentmakt och göra frivilliga medvetna val av närodlat råvaror med hög kvalitet där varken djur- eller miljöskydd tummas på är mycket viktigt. Även det offentliga måste ta sitt ansvar och all offentlig upphandling av mat ske minst i enlighet med svenska regelverk. Centerpartiet vill att det ska vara enkelt att ställa krav vid upphandlingar, och vill ge bättre stöd till offentliga verksamheter och livsmedelsföretagare för att möjliggöra detta, exempelvis via företagslotsar.

Det finns också potential att öka den stadsnära odlingen av livsmedel. Stadsodling kommer förvisso inte lösa stadens framtida behov av livsmedel, men är en trend som ska bejakas och som ökar kunskapen och intresset för hur maten produceras. Initiativ som stadsodling, gröna tak och energiproduktion i städer, exempelvis med solceller, kan även öka stadens självförsörjning och dess roll som leverantör av ekosystemtjänster till samhället.

Kretslopp mellan stad och land

Utvecklingen mot en cirkulär ekonomi kräver slutna kretslopp. Återföring av fosfor är en viktig del i ett fungerande kretslopp. Ett sätt att öka återföringen av fosfor är att förbättra kvaliteten på avloppsslammet som i vissa fall innehåller höga halter av bland

annat tungmetaller. En åtgärd för att förbättra kvaliteten är att separera dagvatten från avloppsvatten. Kombinerat med åtgärder uppströms i systemet kan kvaliteten förbättras ytterligare. Städer har stora möjligheter att utveckla kretsloppen. Biogasen som bussarna körs på kommer från avloppen och matavfallsinsamling. Uppvärmningen av sjukhusen kommer från solcellerna på sjukhusens stora tak.

För att erbjuda invånare och besökare en attraktiv livsmiljö måste det också bli enklare för företagare och privatpersoner att omvandla idéer till verklighet. På liknade sätt som att underlätta för gårdsförsäljning av alkoholdrycker och annan verksamhet på landsbygden måste det bli enklare att ordna kulturevenemang, försäljning av mat och dryck och annan verksamhet som bidrar till ett mer dynamiskt gatuliv i staden.

Stärka människors och lokala samhällets inflytande över sin vardag

En bärande värdering i Centerpartiets arbete är tron på människans vilja och förmåga att ta ansvar för sig själv och för andra. Principen ska vara att beslut i första hand ska fattas av människor själva, eller så nära den enskilda människan som möjligt. Vi menar att om kommunsammanslagningar ska göras bör det ske underifrån på lokalt initiativ, vilket skapar förutsättningar för samarbete mellan närliggande kommuner. Det skapar en stärkt makt lokalt och regionalt som driver utveckling i hela landet. Centerpartiet tycker också att det är viktigt att människor, föreningar och företag har möjligheter att utveckla de platser de lever och verkar i. Förstärkt lokalt inflytande och mindre byråkratiskt krångel gör att initiativ att göra platser bättre, grönare och mer levande kan realiseras.

Tillgång till kommersiell och offentlig service

Tillgången till kommersiell service är en nödvändig förutsättning för livskraftiga samhällen. I landsbygdsprogrammet har vi därför satsat 700 miljoner kronor de kommande sju åren till kommersiell service på landsbygden. Det handlar om att ge den lokala lanthandlaren eller bensinmacken i byn stöd för att kunna finnas kvar och ge bra service. Just den lokala servicen är ofta en förutsättning för att en mindre ort på landsbygden ska kunna fungera.

Vi ser oroväckande tecken på att tillgången till kontanthantering minskar på många orter. Det är särskilt illavarslande för småföretagare som inte har möjlighet att hantera sin dagskassa på ett säkert och effektivt sätt. Lanthandlare och andra näringsidkare på landsbygden har en viktig roll att fylla. Ofta är de navet kring vilket jobb skapas och socialt umgänge kretsar. Centerpartiet är därför stolta över att i regeringsställning sett till att öka stödet till kommersiell service. Men mer behöver göras för att garantera tillgången till såväl kommersiell som offentlig service i hela landet.

I regeringsställning tillsatte Centerpartiet en utredning för att analysera hur den kommersiella servicen ska kunna garanteras i hela landet. Utredningen presenterade sitt betänkande i mars 2015. Betänkandet innehöll förslag om två nya typer av stöd till försäljningsställen av dagligvaror i utsatta glesbygdsområden. Det ena stödet föreslås riktas mot försäljningsställen av dagligvaror med ett varierat utbud av sådana varor, medan det andra stödet föreslås riktas mot mycket små försäljningsställen av dagligvaror som bedöms vara strategiskt viktiga för tillgången till annan typ av service. Dessa förslag möjliggör en effektiv och precis stödform till verksamheter med stor inverkan på det omgivande lokala näringslivet. Centerpartiet anser att båda dessa former av stöd snarast möjligt bör omsättas i konkreta förslag.

På många håll har statens närvaro försvunnit genom centralisering till större tätorter eller till innerstan. Offentlig närvaro är viktig för att människor ska känna trygghet och

tillit och därför verkar vi för att samhällets service ökar i hela Sverige. Sverige har under lång tid präglats av en smygcentralisering av myndigheter och offentlig service. Även den kommersiella servicen har i spåret av detta minskat på många orter runt om i landet. Minskad centralisering skulle innebära en ekonomisk besparing för staten, då lokalkostnaderna i storstäderna ofta är mångdubbelt högre än i andra delar av landet. Dessutom frigörs boyta i de centrala delarna av städerna. Centerpartiet vill se effektivare statliga myndigheter och därför vill vi se över de statliga myndigheternas lokalkostnader och lokalisering. I förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete finns angivet de statliga myndigheternas ansvar i det regionala tillväxtarbetet. Förordningen ställer bland annat krav på att möjligheter till decentralisering ska tas till vara och krav på samordning med andra myndigheter, kommuner, landsting och näringsliv. Vi anser att samtliga myndigheter ska utarbeta strategier för hur arbetet med kraven i förordningen om regionalt tillväxtarbete kan stärkas.

Skapa lokala servicekontor

Lokala servicekontor i varje kommun eller i storstädernas stadsdelar skulle kunna utgöra en plattform för medborgarna att få hjälp med både kommunala ärenden och enklare ärenden hos exempelvis Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Polisen. De lokala servicekontoren ska även utgöra en fysisk plats dit människor kan vända sig för att få hjälp med andra nödvändiga myndighetskontakter, till exempel kan digitala möten med tjänstemän på andra orter bokas in. Kontor för lokal offentlig service kan fungera som en okomplicerad väg in till såväl det offentliga som en kontaktyta med föreningsliv och arbetsmarknad. Tillgång till denna typ av servicekontor bör finnas i landets alla kommuner. Lokala servicekontor kan bidra till att minska utanförskap i samhället. Dessa servicekontor har också ett ansvar att samverka med den kommersiella servicen på de platser där marknaden har svårt att vara bärkraftig. Då kan både kommersiell och offentlig service tryggas i hela landet.

Regionala skattebaser

Väl fungerande självständiga och starka regioner är avgörande för att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar. För Centerpartiet är det självklart att människor i större utsträckning ska få behålla frukterna av sitt eget arbete. Lika självklart är det att regioner som bidrar med värdefull produktion får behålla delar av detta värde. Det måste löna sig för kommuner och regioner att förbättra sitt företagsklimat, göra produktiva investeringar och upplåta mark åt viktig infrastruktur och produktion. Därför anser vi att delar av de värden som skapas från exploatering av naturresurser ska regionaliseras. Centerpartiet vill regionalisera fler delar av den statliga fastighetsskatten i syfte att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Därför vill Centerpartiet att intäkterna från fastighetsskatten på industrifastigheter och elproducerande fastigheter ska regionaliseras.

Centerpartiet vill:

1. Att hela landet ska leva och utvecklas. Jobb, företagande, välfungerande infrastruktur och service är grunden till en fortsatt utveckling av klimateffektiva gröna städer och Europas modernaste och mest attraktiva landsbygd och en politik för hela Sverige. . Att alla ska ha likvärdiga möjligheter att växa upp, gå i skolan, arbeta, bo och driva företag och konsumera kultur i hela vårt land. Samma utmaning kan lösas på olika sätt. Likvärdiga möjligheter i hela landet innebär inte per automatik likformighet.
2. Att satsningarna på infrastruktur och kollektivtrafik ska öka i hela landet och att offentlig-privat-samverkan (OPS) ska öka som finansieringsmodell och marknåla alternativ ska prioriteras.

3. Att ett paket med regelförenklingar införs för beslut på kommunal nivå om miljövänliga, tysta transportalternativ och möjliggöra lokalt beslutade trängselavgifter där användningen av intäkterna beslutas lokalt.
4. Att alla ska kunna vara en del av det digitala samhället och vill därför se en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet. Det vill vi göra genom att fortsatt satsa på utbyggnad av bredband och utarbeta nationella strategier för utveckling av digital utbildning och e-hälsa. Centerpartiet vill att informationsteknologi, IT, skall betraktas som det femte transportslaget jämte väg, järnväg, sjöfart och flyg. Centerpartiet vill att användningen av 700-bandet förenas med ett täckningskrav och att marknads aktörer inom mobilt bredband och telefoni får ett större ansvar för att minska störningar och leveransproblem genom att i lagstiftning införa en avbrottsersättning för kommunikationsoperatörer inom bredband och mobiltelefoni.
5. Att enklare regler för byggande utanför detaljplanelagt område införs, minska kostnaderna och snabba på byggprocessen genom fortsatt nationella regelförenklingar samt en effektivare handläggning av myndigheter. Centerpartiet vill utöka dagens undantag från krav på bygglov vid uppförande av byggnader kopplat till lantbruksverksamhet, till exempel vid uppförande av gårdsbutiker och lokaler för Bed and Breakfast som kan vara aktuellt när allt fler landsbygdsföretag diversifierar sin verksamhet. Centerpartiet vill tillåta gårdsförsäljning av alkohol och förenkla regler för verksamhet som bidrar till ett mer dynamiskt gatuliv i städer.
6. Att strandskyddet och tillämpningen av riksintressen förändras så att kommunernas möjlighet att utveckla sin attraktivitet stärks. Bland annat bör perspektivet i strandskyddslagstiftningen ändras i syfte att öka det kommunala inflytandet.
7. Att Länsstyrelsens överprövningsmöjlighet vad gäller kommunala bygglov inom fastställda LIS-områden avskaffas.
8. Att möjligheten till att skapa LIS-områden utökas till fler områden.
9. Att ett nationellt förbud mot uranbrytning införs.
10. Att en nationell strategi för omställningen till en biobaserad samhällsekonomi tas fram.
11. Att konkurrenskraften inom de gröna näringarna stärks så att konkurrenssituationen i Sverige är jämförbar med våra konkurrentländer, bland annat genom att minska omfattningen och sänka kostnaderna för regelkrångel och administration samt stärka kunskaps- och innovationssystemet för branschen.
12. Att ansvaret för ett antal statliga uppgifter som idag beslutas av statens regionala organ länsstyrelsen överförs till motsvarande regions folkvalda parlament. Vi vill också underlätta för nya former av kommunala samarbeten för att förbättra invånarnas service och stärka det demokratiska inflytandet för medborgarna.
13. Att människors frihet, förfoganderätt och äganderätt ska stärkas. Regelverk som hindrar möjligheten att utveckla verksamheter ska ses över. Det offentliga intrång i människors egendom ska begränsas och alltid ske i god dialog med berörda.
14. Att stöd ges till kommersiell service och försäljningsställen av dagligvaror i särskilt utsatta och sårbara glesbygdsområden.
15. Att statlig service och myndighetskontor ska finnas tillgänglig över hela landet, samt att en översyn av statliga myndigheternas lokalkostnader och lokalisering för effektivare myndigheter genomförs och att samtliga myndigheter ska utarbeta strategier för hur arbetet med regionalt tillväxtarbete kan stärkas. Människors tillgång till offentlig service i hela landet ska öka, bland annat genom skapande av lokala servicekontor. Staten skall lokalisera sina

verksamheters servicekontor på mindre orter vilket ger underlag för lokal service.

16. Att intäkterna från fastighetsskatten för industriella och elproducerande fastigheter regionaliseras för en hållbar utveckling i hela landet.
17. Att förändra lagstiftningen så att det blir möjligt för kommuner att tillhandahålla gratis parkering för miljöbilar, eller särskilda parkeringsplatser för bilpooler och elbilar. Enligt kommunallagen för en kommun idag inte favorisera miljöbilsägare med gratis miljöbilsparkeringar.
18. Att de delar av de värden som skapas från exploatering av naturresurser skall regionaliseras.
19. Att en fiskepolitik utformas som är långsiktig och som både bevarar och utvecklar fiskenäringen och gör den lönsam. Målet är ett långsiktigt hållbart och uthålligt fiske.
20. Att vid tvingande avsättning av skyddsvärd skogsmark som begränsar äganderätten och ett produktionsinriktat skogsbruk ska intrång inte vara tillåtet i de fall då ersättning inte kan utbetalas vid intrångstillfället förorsakat av att statliga medel för ersättning är förbrukade.